

(Time: 3 Hours)

LLM
Sem-II
Date-12/11/25

N.B.: 1) Attempt ANY FOUR questions. / कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

2) All questions carry equal marks. / सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) Cite relevant case laws wherever required. / आवश्यक असेल तिथे संबंधित केस कायदे उद्धृत करा.

- 1) Evaluate the role of the judicial process in promoting social order and justice in India. Illustrate how the Supreme Court of India reconciles the balance between individual freedoms and collective welfare through landmark judgments. / भारतातील सामाजिक व्यवस्था आणि न्यायाला चालना देण्यासाठी न्यायालयीन प्रक्रियेच्या भूमिकेचे मूल्यांकन करा. भारतीय सर्वोच्च न्यायालय ऐतिहासिक निकालांद्वारे वैयक्तिक स्वातंत्र्य आणि सामूहिक कल्याण यांच्यातील संतुलन कसे साधते ते स्पष्ट करा.
- 2) Explain the notions of judicial review and its evolution as a cornerstone of Constitutional adjudication in democratic systems in India. / भारतातील लोकशाही प्रणालीमध्ये घटनात्मक निर्णयाचा एक आधारस्तंभ म्हणून न्यायालयीन पुनरावलोकन आणि त्याची उत्क्रांती या संकल्पना स्पष्ट करा.
- 3) "The Constitution of India is a living document; its spirit must evolve with time." Discuss the role of the Indian judiciary in realizing this vision. / "भारतीय संविधान हे एक गतिशील दस्तऐवज आहे; त्याचा खरा हेतू वेळेनुसार विकसित झाला पाहिजे." या दृष्टिकोनाला साकार करण्यात भारतीय न्यायव्यवस्थेची भूमिका काय आहे यावर चर्चा करा.
- 4) Elaborate on the concept of Dharma in Indian thought, explaining its role as the foundation of legal order in traditional jurisprudence. / भारतीय विचारसरणीतील धर्माची संकल्पना सविस्तरपणे सांगा, पारंपारिक न्यायशास्त्रात कायदेशीर व्यवस्थेचा पाया म्हणून त्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- 5) Examine how the judicial process in India pursues Constitutional goals and values, addressing new dimensions of judicial activism amid structural challenges. / भारतातील न्यायप्रक्रिया संवैधानिक उद्दिष्टे आणि मूल्यांचा पाठपुरावा कशी करते, तसेच संरचनात्मक आव्हानांच्या पार्श्वभूमीवर न्यायिक सक्रियतेच्या नव्या आयामांना कसे संबोधित करते, याचे परीक्षण करा.

- 6) "Judicial independence is not a privilege of judges but a responsibility cast on him."
Discuss this statement, analyzing its philosophical basis and practical implications in ensuring the rule of law in India. / "न्यायिक स्वातंत्र्य हा न्यायाधीशांचा विशेषाधिकार नाही तर त्यांच्यावर सोपवलेले दायित्व आहे." या विधानाची चर्चा करा, भारतातील कायद्याचे राज्य सुनिश्चित करण्यासाठी त्याचा तात्विक आधार आणि व्यावहारिक परिणाम यांचे विश्लेषण करा.
- 7) Write a Notes on (Any Two) / टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) -
- Judicial Precedent / न्यायिक पूर्वोदाहरण
  - Relation between Law and Justice / कायदा आणि न्याय यांच्यातील संबंध
  - Judicial Accountability / न्यायिक उत्तरदायित्व
  - Equivalence Theory of Justice / न्यायाचा समता सिद्धांत

*****

LLM
Sem - II
Date - 12/11/25

(Time: 3 Hours)

[Total Marks: 100]

- N.B.: 1) Attempt ANY FOUR questions. / कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
2) All questions carry equal marks. / सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) Cite relevant case laws wherever required. / आवश्यक असेल तिथे संबंधित केस कायदे उद्धृत करा.

- 1) Evaluate the role of the judicial process in promoting social order and justice in India. Illustrate how the Supreme Court of India reconciles the balance between individual freedoms and collective welfare through landmark judgments. / भारतातील सामाजिक व्यवस्था आणि न्यायाला चालना देण्यासाठी न्यायालयीन प्रक्रियेच्या भूमिकेचे मूल्यांकन करा. भारतीय सर्वोच्च न्यायालय ऐतिहासिक निकालांद्वारे वैयक्तिक स्वातंत्र्य आणि सामूहिक कल्याण यांच्यातील संतुलन कसे साधते ते स्पष्ट करा.
- 2) Explain the notions of judicial review and its evolution as a cornerstone of Constitutional adjudication in democratic systems in India. / भारतातील लोकशाही प्रणालीमध्ये घटनात्मक निर्णयाचा एक आधारस्तंभ म्हणून न्यायालयीन पुनरावलोकन आणि त्याची उत्क्रांती या संकल्पना स्पष्ट करा.
- 3) "The Constitution of India is a living document; its spirit must evolve with time." Discuss the role of the Indian judiciary in realizing this vision. / "भारतीय संविधान हे एक गतिशील दस्तऐवज आहे; त्याचा खरा हेतू वेळेनुसार विकसित झाला पाहिजे." या दृष्टिकोनाला साकार करण्यात भारतीय न्यायव्यवस्थेची भूमिका काय आहे यावर चर्चा करा.
- 4) Elaborate on the concept of Dharma in Indian thought, explaining its role as the foundation of legal order in traditional jurisprudence. / भारतीय विचारसरणीतील धर्माची संकल्पना सविस्तरपणे सांगा, पारंपारिक न्यायशास्त्रात कायदेशीर व्यवस्थेचा पाया म्हणून त्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- 5) Examine how the judicial process in India pursues Constitutional goals and values, addressing new dimensions of judicial activism amid structural challenges. / भारतातील न्यायप्रक्रिया संवैधानिक उद्दिष्टे आणि मूल्यांचा पाठपुरावा कशी करते, तसेच संरचनात्मक आव्हानांच्या पार्श्वभूमीवर न्यायिक सक्रियतेच्या नव्या आयामांना कसे संबोधित करते, याचे परीक्षण करा.

- 6) "Judicial independence is not a privilege of judges but a responsibility cast on him."
Discuss this statement, analyzing its philosophical basis and practical implications in ensuring the rule of law in India. / "न्यायिक स्वातंत्र्य हा न्यायाधीशांचा विशेषाधिकार नाही तर त्यांच्यावर सोपवलेले दायित्व आहे." या विधानाची चर्चा करा, भारतातील कायद्याचे राज्य सुनिश्चित करण्यासाठी त्याचा तात्विक आधार आणि व्यावहारिक परिणाम यांचे विश्लेषण करा.
- 7) Write a Notes on (Any Two) / टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) -
- Judicial Precedent / न्यायिक पूर्वोदाहरण
  - Relation between Law and Justice / कायदा आणि न्याय यांच्यातील संबंध
  - Judicial Accountability / न्यायिक उत्तरदायित्व
  - Equivalence Theory of Justice / न्यायाचा समता सिद्धांत

*****

LUY
Sem - II
14/11/25

Time- 3 hours

Total marks - 100

- N.B: (1) Attempt any four questions / कोणतेही चार प्रश्न सोडवा
(2) All questions carry equal marks. / सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(3) Cite relevant illustration or case laws wherever necessary. / आवश्यक असल्यास संबंधित उदाहरणे किंवा केस कायदे उद्धृत करा.

Q.1. Conceptually analyse clinical legal Education in India .
भारतातील क्लिनिकल कायदेशीर शिक्षणाचे संकल्पनात्मक विश्लेषण करा.

Q.2. Critically analyse Doctrinal and Non-Doctrinal Legal Research with its Merits & Demerits. / सैद्धांतिक आणि गैर-सैद्धांतिक कायदेशीर संशोधनाचे त्याच्या गुण आणि तोट्यांसह विश्लेषण करा.

Q. 3. Explain in detail tools and techniques of Data Collection in Legal Research. / कायदेशीर संशोधनात डेटा संकलनाची साधने आणि तंत्रे तपशीलवार स्पष्ट करा.

Q. 4. Analyse in detail various sampling techniques which can be used in legal research/कायदेशीर संशोधनात वापरल्या जाऊ शकणाऱ्या विविध नमुना तंत्रांचे तपशीलवार विश्लेषण करा.

Q.5 Discuss the following:/ खालील गोष्टींवर चर्चा करा.

- Review of Literature/ साहित्याचा आढावा
- Formulation of Hypothesis/ गृहीतकांची रचना

Q.6 Discuss the role of Information and Communication Technology in Legal Research/कायदेशीर संशोधनात माहिती आणि संप्रेषण तंत्रज्ञानाची भूमिका यावर चर्चा करा.

Q.7 Write notes on (Any 2) / टिपा लिहा (कोणत्याही २) :-

- Interview Method
मुलाखत पद्धत
- Concept of Survey Method
सर्वेक्षण पद्धतीची संकल्पना
- Identification of Research Problem
संशोधन समस्येची ओळख
- Significance of Juristic writing in Legal Research
कायदेशीर संशोधनात न्यायशास्त्रीय लेखनाचे महत्त्व

*****

96663

LLM
Sem-II
Date-17/11/25

(Time: 3 Hours)

[Total Marks: 100]

N.B.: 1) Solve ANY FOUR questions. / कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

2) All questions carry equal marks. / सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) Cite relevant case laws wherever required. / आवश्यक असेल तिथे संबंधित केस कायदे उद्धृत करा.

- 1) Explain the objectives and scope of the Prevention of Corruption Act, 1988. How has it strengthened India's anti-corruption framework? / भ्रष्टाचार प्रतिबंधक अधिनियम, १९८८ चे उद्देश आणि कार्यक्षेत्र स्पष्ट करा. या अधिनियमाने भारतातील भ्रष्टाचारविरोधी संरचनेला कशाप्रकारे बळकटी दिली आहे, याचे स्पष्टीकरण द्या.
- 2) Define and explain the concept of White Collar Crimes. Discuss its origin, nature, and relevance in the Indian context with suitable case laws. / व्हाईट कॉलर गुन्हा या संकल्पनेची व्याख्या आणि त्याचे स्पष्टीकरण द्या. त्याची उत्पत्ती, स्वरूप आणि भारतीय संदर्भातील उपयुक्तता योग्य न्यायनिवाड्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.
- 3) Discuss the evolution of criminology as a science. Highlight the major schools of thought that shaped its development from classical to modern perspectives. गुन्हेगारीशास्त्राच्या विज्ञान म्हणून झालेल्या उत्क्रांतीची चर्चा करा. शास्त्रीय दृष्टिकोनापासून आधुनिक दृष्टिकोनापर्यंत त्याच्या विकासावर प्रभाव टाकणाऱ्या प्रमुख विचारधारांचा उल्लेख करा.
- 4) Critically examine the relevance and applicability of the Multiple Factor Theory in understanding the causes and nature of crimes in India. / भारतामधील समकालीन गुन्हांच्या कारणांचा आणि स्वरूपाचा अभ्यास करताना बहुघटक सिद्धांताची उपयुक्तता आणि प्रासंगिकता समालोचनात्मकपणे चर्चा करा. भारतातील गुन्हांची कारणे आणि स्वरूप समजून घेण्यासाठी बहुघटक सिद्धांताचे महत्त्व आणि लागूत्व यांची समालोचनात्मकपणे चर्चा करा.
- 5) Critically examine the role of the Press Council in addressing unprofessional and irresponsible reporting in India. How successful has it been in preventing media malpractice? / भारतामधील गैरव्यावसायिक आणि गैरजबाबदार वृत्तांकनावर नियंत्रण आणण्यामध्ये प्रसारमाध्यम परिषदेची भूमिका समालोचनात्मकपणे तपासा. माध्यमांतील गैरप्रवृत्ती रोखण्यात ती किती यशस्वी ठरली आहे, याचे विश्लेषण करा.

95638

Page 1 of 2

